

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK
VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü

AFET VE ACİL DURUMLARA İLİŞKİN COĞRAFI VERİ
ÜRETİMİ VE PAYLAŞIMI USUL VE ESASLARININ
GÜNCELLENMESİ

ANKARA
ARALIK, 2024

ÖNSÖZ

Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına (AFAD) afet ve acil durumlara ilişkin coğrafi verilerin ne şekilde hangi kurumlar tarafından ve hangi koşullarda paylaşımlarının gerçekleştirileceğine yönelik olarak Afet ve Acil Durum Yönetim Usul ve Esaslarının oluşturulması, işletilmesi görevini vermiştir. (“İlgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından afet, acil ve olağanüstü durumlarda kullanılmak üzere ihtiyaç duyulan verilerin temini ve paylaşımının AFAD tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılmasında ve bu verilerin aynı zamanda Ulusal Coğrafi Bilgi Platformu ile paylaşılmasına” TCBS Kurulu-2020/02-30.09.2020)

5 Aralık 2022 Tarih ve 32034 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete’de Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurul Kararı’na dayalı olarak “Afet ve Acil Durumlarına İlişkin Coğrafi Veri Üretimi ve Paylaşımı Usul ve Esasları” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda afet ve acil durumlar öncesi, sırası ve sonrasında, afet ve acil durum yönetimi kapsamında ihtiyaç duyulan coğrafi verilerin, kamu kurum ve kuruluşları tarafından üretimi, kullanımı ve paylaşımlarına ilişkin usul ve esaslar ile hangi verilere ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Verilerin paylaşılmasına ilişkin olarak, AFAD tarafından yönetilen AYDES ile CBS Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen Ulusal Coğrafi Bilgi Platformu üzerinden verilerin ilgilileri ile paylaşımı tanımlanmıştır.

Ülkemizde meydana gelen baskın afet türlerine bakıldığında, heyelan, çığ, kaya düşmesi, sel, deprem ve iklim değişikliğinin de etkisi ile ortaya çıkan orman yangınları görülmektedir. Özellikle 6 Şubat 2023 depremlerinden hareketle, afet ve acil durumlara yönelik usul ve esaslarda güncelleme çalışmaları yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Güncelleme çalışmaları kapsamında veri setleri genişletilmiş, afet ve acil durumlarda kullanılması öngörülen katmanlar oluşturularak afet öncesi hazırlık sürecinin gerçekleştirilmesi, afet anında etkin olarak kullanımı ile afet sonrası iyileştirme faaliyetlerinde kullanımına yönelik olarak sınıflandırma yapılmış, katmanların üretiminden sorumlu kurumları, veri güncelleme periyodu, ölçeği, afet için gerekli öznelik bilgileri tanımlanmıştır. Bu kapsamda 194 adet coğrafi veri katmanı üzerinde çalışma yapılmıştır.

Güncelleme çalışmaları kapsamında, coğrafi veri listesi detayı oluşturularak, veri üreticisi kurumlardan güncellemelere ilişkin olarak iki defa görüş alınmıştır. Çalışma, 28.11.2024 tarihinde gerçekleştirilmiş olan Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu'na sunulmak üzere tamamlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: afet öncesi, afet sırası, afet sonrası, coğrafi veri katmanı

f.t.lh M S ~~...~~ T.B. ~~...~~

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞMA HEYETİ ÜYELERİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iv
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR ve RESİMLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR/SİMGELER.....	x
TANIMLAR.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi.....	1
1.2. Kısıtlılıklar.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Koordinasyon Görevi.....	5
2.2. Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü ve Koordinasyon Görevi.....	7
2.3. Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Görevleri.....	8
3. AFET SÜRECİNDE COĞRAFI VERİNİN KULLANILMASINA İLİŞKİN MEVZUAT.....	9
3.1. Coğrafi Verinin Üretilmesi ve Kullanılması.....	9
3.2. Usul ve Esasların Güncellenmesi Çalışması.....	10
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	24
4.1. Sonuçlar.....	24
4.2. Alınan Kararlar.....	24
KAYNAKÇA.....	25
EKLER.....	26
EK 1. ÇALIŞMA TAKVİMİ.....	27
EK 2. TOPLANTI TUTANAKLARI.....	28
EK 3. KURUM GÖRÜŞLERİ.....	29
EK 4. USUL VE ESASLAR.....	30

Sayfa

TABLolar ve RESİMLER DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. Kurum Görüşü Talep Edilen Kurum ve Kuruluşlar.....	10-11
Tablo 3.2. Usul ve Esaslar Karşılaştırma Tablosu.....	12-17
Tablo 3.3. Usul ve Esaslar Eki Coğrafi Veri Listesi.....	18-22

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi Çalışma Prensipleri.....	5
Resim 2.2. AYDES / Mekansal Bilgi Sistemi Çalışma Prensipleri.....	6

J. T. lily

ix

T.B. H.K. W.P.

KISALTMALAR/SİMGELER

AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AYDES	Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CYA	Coğrafi Yer Adı
DSİ	Devlet Su İşleri
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ENH	Enerji Nakil Hattı
ENHD	Enerji Nakil Hattı Direği
FCD	Floating Car Data
GSM	Global System for Mobile Communications
KAYES	Kamu Yapıları Envanter Sistemi
KVKK	Kişisel Verileri Koruma Kanunu
KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
LPG	Liquefied Petroleum Gas
MEGM	Milli Emlak Genel Müdürlüğü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
SAM	Sayısal Arazi Modeli
SAR	Sentetik Açıklıklı Radar
SYM	Sayısal Yüzey Modeli
STATİP	Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi
TAMP	Türkiye Afet Müdahale Planı
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TOPOVT	Topografik Harita Veritabanı
TKGM	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
TUCBS	Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi
YAS	Yer Altı Suyu
YERBİS	Yer Bilimsel Etüt Bilgi Sistemi
WC	Water-Closet

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including a large 'x' and various illegible signatures and initials.

standartlarının belirlenmemiş olması, veri üreticisi kurumlar tarafından veri güncelleme periyodlarının belirsiz olması gibi nedenlerle usul ve esaslar işlevsiz kalmıştır.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü'nce 6 Şubat depreminde yaşanan sorunlar ve tecrübeler kapsamında ilgili mevzuatın eksiklikleri belirlenmiş ve Afet ve Acil Durumlara İlişkin Coğrafi Veri Üretimi ve Paylaşımı Usul ve Esasları ile eki veri listesinde güncelleme yapılmasına ilişkin çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda AFAD Başkanlığı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşülen konular bağlamında AFAD Başkanlığı'nca veri paylaşımına ilişkin taslak usul ve esaslar ile eki "Veri Listesi" güncellenerek Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu'nda görüşülmek üzere Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne iletilmiştir.

AFAD Başkanlığı tarafından hazırlanmış olan taslak usul ve esaslar dokümanı ile eki Veri Listesi üzerinde yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda, afet öncesi, afet sırası ve afet sonrasındaki çalışmalarda karşılaşılabilecek sorunların çözüme kavuşturulabilmesi için daha kapsamlı ve geniş katımlı bir çalışma yapılması amacıyla Coğrafi Bilgi Sistemlerine İlişkin Oluşturulan Kurullar ve Çalışma Heyetleri Hakkında Yönetmeliğin 7. maddesi ve 2024/2 sayılı Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Yürütme Kurulu Kararları gereğince "Afet ve Acil Durumlara İlişkin Coğrafi Veri Üretimi ve Paylaşımı Usul ve Esaslarının Güncellenmesi Çalışma Heyeti" oluşturulmuştur.

Çalışma Heyeti'nin amacı yürürlükte olan usul ve esaslar ile ekinde yer alan veri listesinin güncellenerek, ihtiyaçlara cevap verebilecek detaya ve kapasiteye ulaştırılmasını; coğrafi verilerin etkin bir şekilde üretildiği, paylaşıldığı ve kullanıldığı bir sistemin kurulmasını; afet durumlarında daha hızlı, doğru ve koordineli müdahaleler yapılabilmesini sağlamaktır.

Güncelleme çalışmasının ana hedefleri,

- Afetlere daha hızlı ve etkin müdahale edebilmek ve afet yönetim süreçlerini iyileştirebilmek için coğrafi verilerin sistematik bir şekilde toplanmasını olanaklı kılan yasal düzenlemenin yapılması,
- Afet öncesi, sırası ve sonrasında alınacak kararların daha doğru ve hızlı olabilmesi amacıyla mevzuatın geliştirilmesi,
- Afet sırasında coğrafi veri paylaşımına konu olacak verilere dair standartların belirlenmesi,

- Afet anında ihtiyaç duyulan verilerin neler olduğunun belirlenmesi, daha etkin veri analizi yapılabilmesini olanak kılacak biçimde coğrafi veri katmanı çeşitliliğinin artırılmasıdır.

Çalışma Heyetinin çalışmalarına esas oluşturmak üzere AFAD Başkanlığı'na hazırlanmış olan Veri Listesi esas alınarak Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünce de "Coğrafi Veri Listesi Detayı" oluşturulmuştur.

Afet ve Acil Durumlara İlişkin Coğrafi Veri Üretimi ve Paylaşımı Usul ve Esaslarının Güncellenmesi Çalışma Heyeti toplantılarında alınan kararlar doğrultusunda, taslak niteliğinde olan "Coğrafi Veri Listesi Detayı" ve Usul ve Esaslar dokümanına ilişkin ilgili veri üreticisi kurumlardan Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün 08.11.2024 tarih 44636025-571.07-10914725 sayılı yazısı ve 27.11.2024 tarih E-36927918-571.07-11083133 sayılı yazıları ile görüş talebinde bulunulmuştur. İlgili kurum ve kuruluşlardan gelen görüşler doğrultusunda Afet ve Acil Durumlara İlişkin Coğrafi Veri Üretimi ve Paylaşımı Usul ve Esasları ile Coğrafi Veri Listesi Detayı güncellenmiş, ilave tanımlar eklenmiş, sorumlu ve ilgili kurumlar belirlenmiş, bugüne kadar üretilmemiş olan coğrafi verilerin üretilmesine ilişkin süre tanımı yapılmıştır. Yine bu kapsamda veri setleri genişletilmiş, afet ve acil durumlarda kullanılması öngörülen katmanlar oluşturularak afet öncesi hazırlık sürecinin gerçekleştirilmesi, afet anında etkin olarak kullanımı ile afet sonrası iyileştirme faaliyetlerinde kullanımına yönelik olarak sınıflandırma yapılmış, katmanların üretiminden sorumlu kurumları, veri güncelleme periyodu, ölçeği, afet için gerekli öznitelik bilgileri tanımlanmıştır. 194 adet coğrafi veri katmanı detaylandırılarak, 28.11.2024 tarihinde gerçekleştirilmiş olan Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu'na sunulmak üzere çalışma tamamlanmıştır.

Bu çalışma, can mal kayıplarının azaltılması, hızlı ve etkin müdahalenin sağlanması, veri paylaşımı kapsamında koordinasyonun artırılması, afet risk yönetiminin iyileştirilmesi, afet sırasında ve sonrasında kurumların hızlı karar alabilme yeteneklerinin geliştirilmesi, kurumlar/kuruluşlar ve özel sektör arasında işbirliğinin sağlanması, afetlerin sosyal ve ekonomik etkilerinin azaltılması açısından önem arz etmektedir.

İ. T. L. N. S. T. K. M. 3 Y. M. İ. Ö. A. H. S. T. T. B. K. M. A. P. Y.

1.2. Kısıtlılıklar

Afet ve Acil Durumlara İlişkin Coğrafi Veri Üretimi ve Paylaşımı Usul ve Esaslarının Güncellenmesi çalışması kapsamında bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Afet sırasında ve sonrasında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamına giren verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu kanunun İstisnalar Bölümü 28. Maddesi kapsamında yer alan istisna durumlarda 6698 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ayrıca 6698 sayılı Kanun kapsamına giren verileri üreten ve işleyen kurumların AFAD Başkanlığı ile veri paylaşımı yapılmasına ilişkin protokolleri bulunmaktadır. Ancak yine de afet öncesi, afet sırası ve afet sonrasında kişisel verilerin kullanılması ve paylaşılmasına ilişkin sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların detaylı biri biçimde tanımlanması ve 6698 sayılı Kanun kapsamına giren verilerin afet süreci kapsamında kullanılması ve paylaşılmasına dair yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu (Kurul), 49 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri gereği her yıl Nisan ayında olağan olarak toplanmaktadır. Aynı mevzuat hükümlerine göre, Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Yürütme Kurulu (Yürütme Kurulu) her yıl Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık aylarında olağan toplantısını gerçekleştirmektedir. Afet anında verilerin paylaşılmasına esas usul ve esaslara dair güncelleme ihtiyacı oluştuğunda, karar alınabilmesi ve güncelleme yapılabilmesi için Kurul toplantısının beklenmesi gerekmektedir. Usul ve esaslar ile ekinde yer alan veri listesinde dönemin ya da kurumların ihtiyaçlarına göre güncelleme yapma yetkisinin sorunların daha hızlı çözüme kavuşturulabilmesi için Yürütme Kurulu'na verilmesi gerekmektedir.

4

İ. T. Akın

1334905350 - 1334905350